

Faksimile av debattinnlegg i Aftenposten den 18. februar 2008

MANGLER. Mange barn og unge har behov for spesialisert tannbehandling. Men det får de ikke, for spesialistene for barn og ungdom mangler.

Bedre tannpleie for barn

Debatt

IVAR ESPELID
Professor, Universitetet i Oslo

MAGNE RAADAL
Professor, Universitetet i Bergen

CLAES-GÖRAN CROSSNER
Professor, Universitetet i Tromsø

Denne femåringen har en medfødt tannsykdom. Uten riktig behandling vil han raskt få helt nedslitte tenner.

FOTO: IVAR ESPELID

På verdenstoppen. I Norge bor det nesten 1,2 millioner barn og unge i alderen 0 til 18 år. De aller fleste har god tannhelse. Norske foreldre ligger på verdenstoppen når det gjelder å bry seg om barnas tannhelse. Og samfunnet har bestemt at alle barn og unge har rett til gratis tilsyn og behandling av sine tenner (unntak for tannregulering).

Et helt og funksjonelt tannsett med et godt smil er noe de fleste setter høyt. Men noen har likevel et dårligere utgangspunkt enn andre og starter ikke sitt voksne liv med sunne og friske tenner. Hva er det som fører til at det går galt med tennene hos noen? Stikkord er sykdom, vanskelige oppvekstforhold, omsorgssvikt, skader og ulykker og medfødte tilstander som rammer munnhule og tenner.

Spesielle behov. Stortinget skal behandle Stortingsmelding 35 (2006-2007) «Tilgjengelighet, kompetanse og sosial utjevning. Framtidas tannhelsetjenester» i vårsesjonen. Vi ønsker å bringe inn et moment som ikke er dekket i stortingsmeldingen, nemlig at det bør lovfestes at barn og ungdom med spesielle behov sikres tilgang til spesialiserte tjenester.

Hvorfor? Selv om Den offentlige tannhelsetjenesten har god kompetanse til å

ta seg av de fleste barns behov, er det en del som har så alvorlige problemer i munnhulen at de trenger mer spesialisert behandling enn det allmennpraktiserende tannleger kan gi. Men det får de ikke fordi det finnes svært få spesialister i barnetannpleie i Norge.

Når det er mulig. Et eksempel vises på bildet av et fem år gammelt barn med en sjelden, medfødt tannsykdom som vil kunne gi store problemer i voksen alder dersom tannlegen ikke har tilstrekkelig kompetanse.

Hvorfor ikke la spesialister gi disse og andre barn med spesielt vanskelige problemer det beste tilbudet når det er mulig? Stortingsmelding 35 har som nevnt en tittel med fremtidsvisjon: «Tilgjengelighet, kompetanse og sosial utjevning».

Barn ikke kravstore. Det er fylkeskommunene som definerer hvilket tilbud som er tilstrekkelig. Med en anstrengt økonomi vil etatene benytte muligheten til å spare noen kroner fordi barn og unge ikke er kravstore på dette området. Ikke deres foreldre heller, fordi de fleste ikke vet at det finnes spesialister med tre års spesialutdanning.

I Sverige sikrer lovverket at det i alle län (fylker) finnes et spesialisttilbud til befolkningen i alle odontologiske disipliner inkludert barnetannpleie. Ved det odontologiske kompetansesenteret i Tromsø har det vært en spesialist i barnetann-

pleie i vel ett år, og bare fra Troms fylke er det kommet 350 henvisninger. Det er opptil ett års ventetid for å komme til.

Rekrutteringen stoppet. Vi vil at våre politikere skal vite at vi i Norge har utdannet slike spesialister på de odontologiske fakultetene i mange år. Men rekrutteringen har stoppet opp fordi kandidatene ikke tilbys lønn under utdanning, og jobbutsiktene er dårlige fordi den offentlige tannhelsetjenesten ikke føler behov for dem.

En utredning på oppdrag av Sosial- og helsedirektoratet i fjor konkluderte med at mangelen på spesialister i barnetannpleie nå er prekær, og at slike stillinger må etableres i alle regionene. Vi snakker her om et behov på 20 spesialiserte tannleger på landsbasis. I Sverige er det 80 spesialister i barnetannpleie, og der er de mangelvare.

Spesialister for barn. Og faktisk burde statlige rammetilskudd på 1,4 milliarder årlig til fylkeskommunene på tannhelsefeltet gi plass til noen få spesialister beregnet på barn og unge som strever med store tann- og munnhuleproblemer.

Pedodonti (barnetannpleie) har vært en odontologisk spesialitet siden 1979, og det vil være påtagelig dersom en i 2008 i spesialiseringens tidsalder skulle si nei til denne kompetansen som kommer den yngste del av befolkningen til gode.

Så dårlig råd har ikke Norge.